

Секція: Економіка та управління підприємствами.

Галасюк С. С.
*доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

СТРУКТУРА ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Відомо, що головними чинниками, які впливають на ефективність роботи підприємств готельного господарства, є такі:

– економічні – загальний стан економіки; середній дохід на душу населення; рівень безробіття; обмінний курс валют; рівень оподаткування, умови отримання кредитів; державна підтримка;

– соціально-демографічні – розподіл населення за рівнем доходів; рівень освіти; умови та спосіб життя; вікова структура; співвідношення міського і сільського населення; співвідношення робочого та вільного часу; розвиток загальної та туристичної інфраструктури;

– нормативно-правові – податкове та трудове законодавство, стандарти з провадження готельного бізнесу; процедура категоризації готелів та сертифікації послуг розміщення; санітарно-гігієнічні вимоги; правила пожежної безпеки; нормативні документи, що регламентують права споживачів тощо.

Крім перерахованих факторів на економічну діяльність готельного підприємства досить сильно впливає і низка специфічних чинників:

– тероризм, який негайно викликає різке зниження завантаження готелів в регіоні, що зазнав терористичні атаки;

– економічні кризи, що зменшують потік іноземних інвестицій та експорт товарів в країну, призводять до скорочення числа бізнес-туристів в готелях;

– мода на відпочинок у певних місцевостях, що може швидко змінюватися, труднощі з отриманням віз, умови роботи транспортних компаній тощо – також впливають на завантаження готелів, особливо в курортних регіонах [1].

Одним із основних показників економічної діяльності готельного підприємства є дохід. На його формування значно впливають рівень завантаження номерного фонду та ціни на готельні послуги. За даними Всесвітньої туристичної організації, усереднені показники структури загального доходу мають такий вигляд:

- доходи від раціонального використання номерного фонду, тобто від надання основних послуг – приблизно 55%;
- доходи від діяльності закладів готельного господарства, які функціонують при готелі, – понад 25%;
- доходи від продажу напоїв та супутніх товарів – майже 10%;
- доходи від користування додатковими платними послугами – біля 6%;
- доходи від здачі в оренду приміщень готеля іншим організаціям – біля 4% [2].

В Україні, згідно зі статистичними даними, обсяги послуг, реалізованих готелями та іншими місцями для тимчасового проживання, становлять лише 1,7% від загального обсягу сфери послуг та 0,4% від об'єму ВВП України, що свідчить про надто низький рівень розвитку готельного бізнесу [3].

Останні дослідження [4; 5] свідчать, що Одеська область є одним із лідерів на ринку готельних послуг України поряд із м. Києвом та Львівською областю, однак поступово втрачає власні конкурентні позиції з окремих показників. Найбільш вагоме зниження рейтингу Одеського регіону спостерігалось саме за таким показником, як «Доходи від надання готельних послуг». Тому актуальним є дослідження структури загальних доходів підприємств готельного господарства України та Одеської області з розрахунком частки доходів, які надходять саме від даної адміністративно-територіальної одиниці (табл. 1). Також необхідним є вивчення структури підрозділів сфери сервісу, організація діяльності яких дозволяє отримувати додаткові доходи (табл. 2). Базою дослідження є офіційна статистична інформація за 2015-2017 рр. [6].

Таблиця 1

Доходи від надання основних та додаткових послуг
підприємствами готельного господарства України та Одеської області

№ стр	Показники		Значення показників по роках			Зміна значень показників 2017 р. до 2015 р., %
			2015	2016	2017	
1	Загальні доходи від надання послуг (основних та додаткових), тис. грн., у тому числі:	Усього по Україні	4538617	5784279	7261479	+ 60,0 %
2		зокрема в Одеській області	203832	326103	346583	+ 70,0 %
3	- доходи від основного виду діяльності, тис. грн.	Усього по Україні	3353810	4344904	5425434	+ 61,8 %
4		зокрема в Одеській області	171389	277086	280145	+ 63,5 %
5	- доходи від надання додаткових послуг, тис. грн.	Усього по Україні	1184807	1439375	1836045	+ 55,0 %
6		зокрема в Одеській області	32443	49017	66438	+ 104,8 %
7	Частка доходу від додаткових послуг у загальному доході, %	Усього по Україні	26,1 %	24,9 %	25,3 %	x
8		зокрема в Одеській області	15,9 %	15,0 %	19,2 %	x

Дані табл. 1 свідчать, що за період 2015-2017 рр.:

- усі показники доходів (загального, а також від надання основних та додаткових послуг) України та Одеської області мають позитивну динаміку;
- усі види доходів підприємств готельного господарства Одеської області зростають більш високими темпами, ніж в цілому по Україні;
- частка доходу від додаткових послуг підприємств готельного господарства України дорівнює приблизно 25% та має тенденцію до зменшення; аналогічне співвідношення для готелів Одеської області становить лише 15%-19%, але у даному разі частка доходів від надання додаткових послуг поступово збільшується;
- проте структура доходів підприємств готельного господарства України в цілому та Одеського регіону зокрема не відповідає світовій тенденції розподілу

загального доходу, де на основні доходи припадає 55%, а на додаткові – 45%.

У табл. 2 проаналізовано кількість та структуру підрозділів сфери сервісу підприємств готельного господарства України в динаміці за 2015-2017 рр.

Таблиця 2

Кількість підрозділів сфери сервісу підприємств готельного господарства України

Показники	Значення показників по роках			Зміна значень показників 2017 р. до 2015 р., %
	2015	2016	2017	
Кількість підрозділів сфери сервісу, у т.ч.:	2005	2060	1950	- 2,7 %
- перукарня	80	82	78	- 2,5 %
- пункт прокату	30	28	31	+ 3,3 %
- пральня	231	244	229	- 0,9 %
- сауна (лазня)	304	312	292	- 3,9 %
- плавальний басейн	145	157	155	+ 6,9 %
- тенісний корт	43	60	60	+ 39,5 %
- тренажерний зал	104	122	113	+ 8,7 %
- інші спортивні споруди	53	65	67	+ 26,4 %
- автостоянка	271	281	268	- 1,1 %
- заклади ресторанного господарства	602	576	537	- 10,8 %
- заклади торгівлі	94	84	69	- 26,6 %
- інші об'єкти інфраструктури	48	49	51	+ 6,3 %

За даними табл. 2 можна зробити такі висновки:

– загальна кількість підрозділів сфери сервісу підприємств готельного господарства України скоротилася на 55 од., або майже на 3%; при цьому доходи від надання додаткових послуг зросли на 60% протягом досліджуваного періоду часу, що свідчить про стрімке підвищення цін;

– загалом по Україні зменшилася кількість перукарень, пралень, саун (лазень), автостоянок, закладів торгівлі та ресторанного господарства; збільшення підрозділів сфери сервісу відзначається серед таких їх видів, як:

пункти прокату, плавальні басейни, тенісні корти, тренажерні зали та інші спортивні споруди;

– найбільше скорочення кількості підрозділів сервісу припадає на заклади торгівлі (магазини, кіоски при готелях) та підприємства ресторанного господарства (ресторани, бари, кафе, буфети тощо) – зменшення на 25 од. (26,6%) та 65 од. (10,8%) відповідно, що є негативною тенденцією.

Література:

1. Герасименко В. Г. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції: монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко, О. Л. Михайлюк. – Київ: ФОП Гуляєва В. М., 2019. – 332 с.
2. Всесвітня туристична організація (UNWTO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.unwto.org>.
3. Галасюк С. С. Заходи щодо забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств готельного господарства Одеської області / С. С. Галасюк, О. В. Гусєва // Економіка та управління національним господарством: стан, тенденції та перспективи : Тези доповідей I Міжнародної наук.-практ. конф., 29-30.05.2014. – Одеса: Пальміра, 2014. – С. 66-68.
4. Галасюк С. С. Конкурентні позиції підприємств готельного господарства Одеського регіону / С. С. Галасюк // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: Матеріали III міжнародної наук.-практ. конф., 18-19.09.2014. – Одеса: Атлант, 2014. – С. 8-10.
5. Нездойминов С. Г. Конкурентные преимущества в гостиничном бизнесе / С. Г. Нездойминов, О. Г. Феофанова // Актуальні питання економічних наук: матеріали VIII міжнародної наук.-практ. конф., 9-10.10.2015 р. – Ч. I. – Запоріжжя: Східноукраїнський інститут економіки та управління, 2015. – С. 51–54.
6. Колективні засоби розміщення в Україні у 2014-2016 роках: статистичні збірники [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.